

De werking van de POKO-machine

(Uit: Perfinpost nr. 113, april 2015)

Voorwaarts : sociaal-democratisch dagblad, 18-02-1926. Rubriek 'Voor onze kinderen'

Het sluiten van enveloppen en het frankeeren van brieven

Wanneer een koopman of een ander man van den handel uit den goeden veelgeprezen ouden tijd eens een kijkje zou kunnen nemen op onze nieuwerwetsche kantoren, zou hij vreemd staan te kijken. Wij hebben in onze jeugd nog een Amsterdamsch koopman van den ouden stempel gekend. Als hij 's morgens op zijn kantoor kwam als het eerste wat hij deed zijn lange pijp stoppen en er rustig den brand in jagen. Dan kwam eerst de correspondentie en andere zakenbelangen aan de orde. Kom daar eens om op een kantoor van eenige beteekenis in onzen zenuwachtigen tijd. Allerlei arbeid, die vroeger met de handen gedaan werd geschiedt thans machinaal. Schrijf-, adresseer-, copieer-, tel- en andere machines doen ijverig haar best. Over de hulpmiddelen van het nieuwe kantoor lazen we in het tijdschrift N.I.P. een en ander, dat we hier mededeelen. Het betreft het sluiten en het frankeeren van brieven. Duidelijk ziet de lezer daaruit de groote vorderingen der techniek ook op het gebied van het kantoorwezen.

Om een groote partij enveloppen van dezelfde afmeting te sluiten, doet men het best, eerst de kleppen van al die enveloppen open te vouwen en een stapeltje met opengevouwen kleppen zóó op elkaar te leggen, dat alleen de gegomde randen vrij blijven. Een paar streken met een kwast of dunne vloeibare lijm, of met een couvert-bevochtiger, zijn voldoende om alle randen tegelijk te bevochtigen. Achtereenvolgens worden de couverts een voor een gesloten.

Men kan ook gebruik maken van apparaatjes b.v. de Autopost. In dit machientje wordt ter linkerzijde een stapeltje, met geopende kleppen in elkaar geschoven enveloppen gelegd.

Als gevolg van een draai aan den slinger, worden de couverts een voor een gegrepen, achtereenvolgens over een slede gevoerd, bevochtigd, door een wals gesloten en weer uitgeworpen. De arbeid, noodig voor het bevochtigen, sluiten en dichtstrijken is dus tot een enkele draai aan een slinger teruggebracht. Het frankeeren der brieven kan op verschillende wijzen geschieden.

Wij willen thans de werking beschrijven van de Porto-Kontrole- machine "Poko". Aangezien de machine als een geldkist kan worden beschouwd, spreekt het vanzelf dat dele geheel is afgesloten en alleen met sleutels van bijzonderen vorm kan bediend en geopend worden. Om met de bediening te beginnen, deze geschiedt aldus: De bediende met de expeditie van de post belast, krijgt een sleutel, met behulp waarvan hij de machine "vrij kan maken", d.w.z. gereed tot gebruik. Voordat hij begint, neemt hij eerst de stand van de verschillende tellers op, welke aangeven hoeveel postzegels reeds verbruikt zijn. Wij zeggen verschillende tellers, omdat de machine 7 verschillende waarden kan plakken, waarop men een uit- en inschuifbare stang kan instellen. Men legt met de linkerhand den brief, de briefkaart, het pakje, of wat men te stempelen heeft, op het tafeltje, dat daarvoor is aangebracht. Na met de rechterhand den sleutel eenmaal rondgedraaid te hebben is een postzegel van gewenschte waarde op den brief geplakt en in de machine genoteerd. Bovendien is het zegel geperforeerd met firmaletters of initialen

Bekijken wij nu de machine nauwkeuriger. Daarvoor moeten wij haar eerst met een anderen sleutel openen. Wij zien dan een zevental rollen, die op één as zijn geschoven. Door die as los te trekken, komen deze spoelen vrij, zoodat men er rolletjes postzegels op kan schuiven. Deze rollen zijn aan het postkantoor verkrijgbaar ter lengte van 500 of 1000 stuks. Boven elke rol bevindt zich een teller, benevens een plaatje, gemakkelijk verschuifbaar, dat de verschillende waarde aangeeft. Als de machine gesloten is, kan men door het glas van het deksel de waarden en ook de tellers waarnemen, met behulp waarvan de stand, zoo als wij gezien hebben, werd opgenomen.

Zet men de machine in beweging door aan den slinger te draaien, dan wordt de rol van welke waarde wij postzegels willen plakken, door een transporteur naar voren gehaald ter lengte van een postzegel, waarna de voorletters der firma in het zegel geperforeerd worden. Vervolgens wordt het zegel over een rolletje gevoerd, dat vochtig wordt gehouden. Daarna wordt het afgeknipt van de strook en door druk op de enveloppen bevestigd. Tegelijkertijd is het telmechanisme in werking gebracht en wijst de teller een eenheid meer aan, ten bewijze dat er een postzegel van die strook is verbruikt. Voordat de postzegels onder den perforator doorloopen, loopt de strook over een metalen plaatje, waarin een gat zit en waarboven een ijzeren staafje rust. Zoolang dit gat door een postzegel bedekt is, kan het staafje niet in het gaatje vallen, maar zoodra de strook op is, wordt de machine, voor wat die postzegelwaarde betreft, 'geblokkeerd.' Men moet dus eerst een nieuwen strook op de machine zetten, voor men verder kan gaan om postzegels van die waarde te plakken. Al de zes handelingen, die wij hier achtereenvolgens beschreven hebben, geschieden in den tijd, waarin eenmaal de slinger ronddraait en hoe vlug men dat ook doet, er kan nimmer een beweging worden overgeslagen. Wij zullen onze lezers niet lastig vallen met technische bijzonderheden, maar willen er op wijzen dat de heele machine zoodanig is geconstrueerd, dat het ten eenenmale onmogelijk is een postzegel uit de machine te nemen noch te plakken, zonder dat deze geperforeerd en geteld is. Het perforeeren der postzegels geschiedt, omdat het mogelijk zou kunnen zijn dat een kwaadwillige de postzegels van de brieven weer afweekte en daarna verkocht of voor eigen gebruik aanwendde. Dit zou nu buitengesloten zijn, want voor het perforeeren moet aan het bestuur der Posterijen toestemming worden gevraagd en als deze verkregen is, mag niemand anders postzegels gebruiken, die dat perforatiestempel dragen. De post kan er dus op letten dat de aldus gewaarmerkte zegels alleen voortkomen op brieven, die den firmanaam dragen. De dikte der te plakten stukken speelt geen rol. De normale machine kan stukken tot 3 cm. verwerken, terwijl eveneens een machine in den handel is, die stukken tot 6 ½ cm. dikte plakt. Doordat het drukvlak, met behulp van een sterke veer, veerende is gemaakt, regelt de machine zelf den druk.

